

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster

w sprawie z wniosku W. D.
przy uczestnictwie M. B., A. D., K. G., W. G., Gminy Miejskiej K., J. I., R. I., B. K.,
M. K., J. K. S., M. K., A. K., G. K., K. K.,
M. L., W. L., H. M., M. M., J. M., P. M., J. M., I. T.,
R. M., E. P., J. S., D. S., J. S., M. S., G. S., M. T., A. W., M. W. i W. W.
o zniesienie współwłasności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 21 listopada 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestników A. K., M. M., P. M., I. T., R. I., B. K., G. K.
i M. S. oraz skargi kasacyjnej uczestników A. W., M. W. i W. W.
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 21 grudnia 2012 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia do rozpoznania obu skarg kasacyjnych;**
- 2) zasądza na rzecz Gminy Miejskiej K. od A. K., M. M., P. M.,
I. T., R. I., B. K., G. K. i M. S. kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset
złotych) oraz od A. W., M. W. i W. W. także kwotę 3600 zł (trzy
tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 5 czerwca 2007 r. Sąd Rejonowy w K. zniósł współwłasność opisaną szczegółowo w postanowieniu nieruchomości o wartości ustalonej na kwotę 6 270 600 zł przez ustanowienie odrębnej własności 23 lokali mieszkalnych przydzielając je na własność określonym uczestnikom postępowania oraz zasądzając stosowne dopłaty z tytułu wyrównania udziałów.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł Skarb Państwa - Prezydent Miasta K., kwestionując, jako zaniżoną, wartość nieruchomości przyjętą przez Sąd pierwszej instancji. W toku postępowania międzyinstancyjnego w dniu 14 września 2007 r. zapadła decyzja Wojewody (...) stwierdzająca między innymi, że w wyniku komunalizacji na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 32, poz. 191, ze zm. - dalej: „ustawa komunalizacyjna”), Gmina Miejska K. stała się właścicielką udziałów Skarbu Państwa w przedmiotowej nieruchomości. W postępowaniu apelacyjnym Gmina popierała apelację wniesioną przez Skarb Państwa, który został zwolniony od udziału w sprawie.

Sąd Okręgowy w K. po ustaleniu przez biegłego rzeczoznawcę aktualnej wartości nieruchomości na kwotę 13 439 467 zł oraz uwzględniając zmiany osobowe we współwłasności nieruchomości wynikające z nabycia przez Gminę udziałów Skarbu Państwa oraz ze zbycia w toku postępowania międzyinstancyjnego przez niektórych współwłaścicieli swoich udziałów - postanowieniem z dnia 21 grudnia 2013 r. zmienił odpowiednio zaskarżone orzeczenie w szczególności przez zmianę przyjętej wartości nieruchomości oraz zmianę wysokości dopłat.

Od powyższego postanowienia wniesione zostały dwie skargi kasacyjne: jedna przez uczestników postępowania: A. K., M. M., P. M., I. T., R. I., B. K., G. K. i M. S. (dalej: „skarga kasacyjna nr 1”), druga przez uczestników postępowania: A. W., M. W. i W. W. (dalej: „skarga kasacyjna nr 2”).

W skardze kasacyjnej nr 1 uczestnicy, jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, wskazali na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych oraz potrzebę wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości. Jako zagadnienia sformułowali trzy pytania. Pierwsze dotyczące możliwości podejmowania przez Skarb Państwa, po wejściu w życie przepisów ustawy komunalizacyjnej, a przed wydaniem decyzji komunalizacyjnej, czynności rozporządzających względem nieruchomości podlegającej komunalizacji, w tym czynności związanych ze zniesieniem współwłasności takiej nieruchomości. Drugie dotyczące interesu prawnego Skarbu Państwa w zaskarżenia

postanowienia Sądu pierwszej instancji znoszącego współwłasność oraz dopuszczalności podtrzymywania tej apelacji przez Gminę w sytuacji, gdy wszystkie udziały Skarbu Państwa na mocy przepisów ustawy komunalizacyjnej stały się własnością Gminy, postępowanie komunalizacyjne było w toku a w sprawie występowała jako uczestnik także Gmina, która nie zaskarżyła orzeczenia. Trzecie dotyczące możliwości miarkowania na podstawie art. 5 k.c. spłat i dopłat zasądzonych w związku ze zniesieniem współwłasności nieruchomości oraz możliwości uznania za nadużycie prawa, w okolicznościach konkretnej sprawy, żądania uczestnika dokonania aktualizacji wyceny nieruchomości na podstawie art. 156 ust. 3 u.g.n.

Powołując się na potrzebę wykładni przepisów prawa uczestnicy wskazali, że wątpliwości budzi wykładnia przepisów dotyczących wyłączenia biegłego, a w szczególności to, czy istnienie stosunku zobowiązaniowego między biegłym a jednym z uczestników polegającego na zlecaniu biegłemu sporządzania operatów szacunkowych na potrzeby tego uczestnika, stanowi przesłankę wyłączenia biegłego. Stwierdzili również, że rozważenia wymaga wykładnia § 32 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego co do tego, czy przepis ten można wyklądać tak jak to uczynił Sąd Okręgowy w zaskarżonym orzeczeniu, jako wartość odrębnej nieruchomości lokalowej, co nie odpowiada rzeczywistej wartości lokalu w chwili zamknięcia rozprawy i narusza art. 316 § 1 k.p.c., gdyż zgodnie z art. 7 ust. 2 u.w.l. odrębna własność lokalu powstaje dopiero z chwilą wpisu do księgi wieczystej.

W skardze kasacyjnej nr 2 uczestnicy, jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazali także na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, które sformułowali w formie 11 szczegółowych pytań dotyczących: dopuszczalności wniesienia apelacji przez Skarb Państwa w sytuacji prawnej i procesowej jaka wystąpiła w sprawie, konieczności zawieszenia postępowania do czasu zakończenia postępowania komunalizacyjnego, sposobu określenia w sprawie wartości rynkowej lokali, dopuszczalności stosowania w postępowaniu cywilnym art. 156 ust. 3 u.g.n. oraz możliwości zastosowania w tym postępowaniu art. 157 ust. 1 i 2 oraz art. 173a i art. 173c u.g.n., powinności

uwzględnienia w opinii biegłego zarzutów uczestników dotyczących wartości poniesionych przez nich nakładów na lokale, powinności ustosunkowania się przez sąd w uzasadnieniu orzeczenia do zarzutu nadużycia prawa przez Skarb Państwa przez żądanie podwyższenia dopłat, sytuacji procesowej uczestników, którzy w toku postępowania zbyli swoje udziały we współwłasności nieruchomości oraz dopuszczalności zażalenia do Sądu Najwyższego na postanowienie zawarte w punkcie 5 zaskarżonego postanowienia (nakazującym ściąganie od określonych uczestników na rzecz Skarbu Państwa zwrotu wydatków) i dopuszczalności odrzucenia takiego zażalenia przez Sąd Okręgowy.

Wskazali także na potrzebę wykładni przepisów: art. 5 ust. 1 ewentualnie ust. 2 pkt.1 w zw. z art. 18 ust. 1 i art. 40 ustawy komunalizacyjnej oraz art. 510 § 1 w zw. z art. 174 § 1 pkt 1 lub art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. przez wyjaśnienie czy Skarb Państwa, którego mienie przejęła Gmina w wyniku komunalizacji traci przymiot zainteresowanego w sprawie i z jakim dniem oraz czy sąd powinien zawiesić postępowanie w sprawie z chwilą wszczęcia postępowania komunalizacyjnego; art. 363 i art. 378 w zw. z art. 73 k.p.c. przez wyjaśnienie, czy sąd drugiej instancji był uprawniony w stanie faktycznym sprawy do rozpoznania z urzędu niezaskarżonej części orzeczenia sądu pierwszej instancji w sytuacji gdy apelację wniósł nieuprawniony Skarb Państwa; art. 236, art. 240 i art. 286 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. przez wyjaśnienie, czy sąd w postanowieniu o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego powinien szczegółowo określić sposób wyceny, czy też może wskazać sposób tylko ogólnie; art. 6, art. 232 i art. 381 k.p.c. przez wyjaśnienie czy w szczegółowo opisanych okolicznościach faktycznych i procesowych sprawy Sąd drugiej instancji powinien był dopuścić dowody ze wskazanych w pytaniu opinii biegłych, co zdaniem skarżących stanowiło naruszenie powyższych przepisów; art. 510 § 1 k.p.c. przez wyjaśnienie, czy uczestnik postępowania, który po wydaniu postanowienia przez sąd pierwszej instancji zbył udziały w nieruchomości, nadal jest uczestnikiem postępowania przed sądem drugiej instancji oraz art. 520 § 1 k.p.c. przez wyjaśnienie, czy sąd może obciążyć kosztami opinii biegłych innych uczestników niż ten, którego udział spowodował ich powstanie.

Uczestnicy składający skargę kasacyjną nr 2 powołali się także na nieważność postępowania przed sądem drugiej instancji, nie precyzując jednak z jakich przyczyn do niej doszło.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z jednolitym i utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., powinien w wyodrębnionym wywodzie prawnym przedstawić występujące w sprawie zagadnienie prawne przez jego odpowiednie sformułowanie jako abstrakcyjnego pytania dotyczącego określonego problemu prawnego, wskazać przepis prawa, na tle którego powstało, przedstawić kontrowersje i rozbieżne oceny prawne, jakie zagadnienie to wywołuje oraz wykazać, że mają one poważny charakter i konieczne jest zajęcie stanowiska przez Sąd Najwyższy nie tylko w celu prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, lecz także w celu rozwoju judykatury. W razie powołania się na potrzebę wykładni przepisu prawa, skarżący powinien wskazać przepis wymagający wykładni, określić jej konieczny zakres, przedstawić w pogłębionym wywodzie prawnym wątpliwości interpretacyjne jakie przepis ten budzi i wykazać, że mają one poważny charakter wymagający zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy w celu ujednolicenia orzecznictwa sądowego lub przedstawić rozbieżne orzeczenia sądowe powstałe w wyniku dokonania różnej wykładni określonego przepisu prawa (porównaj między innymi postanowienia z dnia 10 maja 2001 r. II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11, z dnia 7 czerwca 2005 r. V CZ 102/02, z dnia 28 marca 2007 r. II CSK 84/07 i z dnia 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, nie publ.).

Skarżący nie wykazali, że w sprawie występują tak rozumiane istotne zagadnienia prawne lub potrzeba wykładni przepisów prawa.

Żadne z przedstawionych zagadnień prawnych nie zostało właściwie sformułowane a pytania zawarte w skardze kasacyjnej nr 2 w ogóle nie są zagadnieniami prawnymi o charakterze abstrakcyjnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., lecz szczegółowymi pytaniami o to, jak w ściśle określonych okolicznościach tej konkretnej sprawy Sąd drugiej instancji powinien był rozwiązać

szczegółowe i jednostkowe kwestie natury procesowej lub materialnoprawnej, zaś uzasadnienie wniosku o przyjęcie do rozpoznania tej skargi kasacyjnej sprowadza się do powtórzenia uzasadnienia zarzutów kasacyjnych, co oczywiście nie jest wystarczające. W obu skargach kasacyjnych nie przedstawiono pogłębionego i wyczerpującego wyводу prawnego uzasadniającego istnienie istotnych zagadnień prawnych lub potrzeby wykładni przepisów, nie wskazano kontrowersji ani rozbieżnych ocen prawnych jak również wątpliwości interpretacyjnych, nie uzasadniono też konieczności zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy w przedstawionych kwestiach. W pierwszej skardze kasacyjnej drugie i trzecie zagadnienie w ogóle nie zostały uzasadnione, natomiast uzasadnienie pierwszego zagadnienia, podobnie jak dwóch pierwszych zagadnień i wątpliwości interpretacyjnych zawartych w punkcie 1 drugiej skargi kasacyjnej, pomija bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego wyjaśniające wątpliwości skarżących związane ze skutkami wejścia w życie przepisów ustawy komunalizacyjnej, charakterem decyzji komunalizacyjnej, skutkami materialnoprawnymi i procesowymi nabycia przez Gminę w wyniku komunalizacji własności udziałów Skarbu Państwa w nieruchomości i legitymacji procesowej obu tych podmiotów (porównaj z wielu, między innymi uchwały z dnia 29 lipca 1993 r. III CZP 64/93 i z dnia 2 sierpnia 1994 r. III CZP 94/94, wyroki z dnia 28 czerwca 2000 r. IV CKN 71/00, z dnia 21 listopada 2002 r. III CKN 202/00, z dnia 6 lutego 2004 r. II CK 404/02, z dnia 8 stycznia 1991 r. III CZP 70/90, z dnia 3 czerwca 2011 r. III CSK 285/10 i postanowienie z dnia 21 czerwca 2006 r. I CK 329/05). Przedstawione w drugiej skardze kasacyjnej wątpliwości co do stosowania w postępowaniu sądowym przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami dotyczących wyceny nieruchomości także pomijają wielokrotnie wyrażane przez Sąd Najwyższy stanowisko w tym przedmiocie (porównaj między innymi wyrok z dnia 7 października 2005 r. IV CK 106/05 i postanowienie z dnia 20 maja 2010 r. V CSK 13/10). W pierwszej skardze kasacyjnej w punkcie 4 wniosku nie wskazano żadnego przepisu prawa, poprzestając na ogólnym stwierdzeniu konieczności wykładni nieokreślonych przepisów dotyczących wyłączenia biegłego, jak również nie przedstawiono żadnego uzasadnienia, podobnie jak w punkcie 5, w którym w istocie zawarto jedynie własną krytykę stanowiska Sądu drugiej instancji

w zakresie wyceny lokali, nie przedstawiając żadnych poważnych kontrowersji ani rozbieżnych ocen prawnych na tle wykładni powołanego tam przepisu.

Jak wskazano wyżej, także zawarte w drugiej skardze kasacyjnej twierdzenie o nieważności postępowania przed Sądem drugiej instancji w żaden sposób nie zostało uzasadnione, a jedynie z powołanego w tym punkcie wniosku przepisu art. 379 pkt 2 k.p.c. można domniemywać, że skarżący ma na uwadze tę podstawę nieważności. Nie ulega jednak wątpliwości, że w rozpoznawanej sprawie brak jakichkolwiek podstaw do twierdzenia, iż którykolwiek z uczestników postępowania nie miał zdolności sądowej lub procesowej, organu powołanego do jego reprezentowania lub przedstawiciela ustawowego albo jego pełnomocnik był nienależycie umocowany.

Stwierdzając zatem, że skarżący nie wykazali przesłanek przedsądu, na które się powołali, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia obu skarg kasacyjnych do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 2 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.